

Operativt mål 3 - Nyckelhålsmärkning

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Ta del av stödmaterial till operativt mål 3 - nyckelhålsmärkning. Stödet innehåller information och frågor som är bra att ställa vid kontroll av att målet är uppfyllt.

Om målet

Operativt mål 3 - Nyckelhålsmärkning - NKP-webben

Rapportering av målet

Målet ska rapporteras enligt anvisningarna till myndighetsrapporteringen.

Myndighetsrapportering (välj det aktuella året i vänstermenyn)

Det innebär att rapportering av målet ska ske mot rapporteringspunkt P40 och mot nedanstående lagstiftningspunkt:

C01 - Nyckelhålsmärkning

Om Nyckelhålsmärkning av färdigförpackade livsmedel inom grupperna 24-30

Nyckelhålet är ett frivilligt märkningssystem. Syftet med Nyckelhålet är att göra det enkelt för konsumenterna att hitta de hälsosammare alternativen inom olika livsmedelsgrupper med nyttigare eller mindre fett, mindre socker och salt och mer fiber och fullkorn.

Reglerna för vilken mat som får märkas med Nyckelhålet bygger på den samlade forskningen om vad vi behöver äta för att må bra. Nyckelhålet är ett registrerat varumärke som tillhör Livsmedelsverket.

Det är viktigt att konsumenterna kan lita på att livsmedel som är märkta med Nyckelhålet är ett hälsosamt val. Därför är det angeläget att kontrollera att Nyckelhålsmärkta livsmedel uppfyller kraven i lagstiftningen.

Kontrollen inom detta mål omfattar färdigförpackade Nyckelhålsmärkta livsmedel inom livsmedelsgrupperna:

- kött och produkter som innehåller kött (livsmedelsgrupp 24),
- helt eller delvis vegetabiliska produkter (livsmedelsgrupp 25) och
- färdigrätter (livsmedelsgrupperna 26-30).

I samband med den senaste revideringen av LIVSFS 2005:9, som trädde i kraft 2021, var det inom dessa livsmedelsgrupper som de största förändringarna av kriterierna gjordes.

Syftet med kontrollerna inom detta mål är därför att säkerställa att livsmedlen uppfyller lagstiftningens krav för att få Nyckelhålsmärkas.

Vad ska kontrolleras?

Kontroll ska göras hos tillverkare och huvudkontor med ansvar för Nyckelhålsmärkningen på färdigförpackade Nyckelhålsmärkta livsmedel inom livsmedelsgrupperna: kött och produkter som innehåller kött (livsmedelsgrupp 24), helt eller delvis vegetabiliska produkter (livsmedelsgrupp 25) och färdigrätter (livsmedelsgrupperna 26-30).

Riktlinje för uttag av produkter

Av de företag ni planerar att kontrollera under åren 2023-2025 så föreslås att nedanstående antal Nyckelhålsmärkta produkter inom livsmedelsgrupp 24-30 kontrolleras:

Antal Nyckelhålmärkta produkter som företaget har i livsmedelsgrupperna 24-30	Riktlinje för antal produkter att kontrollera
1-3 stycken	Kontrollera samtliga dessa produkter
4-6 stycken	Kontrollera 75 % av dessa produkter
Fler än 6 stycken	Kontrollera 50 % av dessa produkter

Kontrollen utförs lämpligen av produkter från olika livsmedelsgrupper i grupperna 24-30 om företaget har flera olika Nyckelhålmärkta produkter.

Kontroll som inte ingår i operativt mål 3

- Kontroll av att näringsdeklarationen stämmer med kraven i förordning (EU) nr 1169/2011 - Näringsdeklaration och Nyckelhålet
- Kontroll av utformningen av symbolen Nyckelhålet på produkterna i dessa livsmedelsgrupper - 1 a § LIVSFS 2005:9

Förberedelse och utförande

Kontrollen ska göras genom revision för att kontrollera att Nyckelhålmärkta produkter som tillhör livsmedelsgrupperna 24-30 uppfyller kraven i LIVSFS 2005:9. Produkter i de olika livsmedelsgrupperna kan vara:

- Livsmedelsgrupp 24. Exempel på kött och produkter som innehåller kött: rå kryddad filé, stek, skinka, korv, köttfärsprodukter, blodpudding med mera. För fler exempel se Livsmedelsgrupp 24 a-c: Kött och produkter som innehåller kött
- Livsmedelsgrupp 25: Exempel på vegetabiliska produkter: vegetabiliska påläggsprodukter, korvar och burgare. För fler exempel se Livsmedelsgrupp 25: Vegetabiliska produkter
- Livsmedelsgrupp 26. Exempel på färdigrätter med grönsaker, en proteindel *och* en kolhydratdel: färdigrätter som innehåller tre delar: en proteindel (till exempel kött, fjäderfä, fisk, ägg eller baljväxter), en kolhydratdel (till exempel bröd, potatis, ris, pasta eller couscous) och en del grönsaker, frukt och/eller bär. För fler exempel se Livsmedelsgrupp 26: Färdigrätter med grönsaker, en proteindel och en kolhydratdel
- Livsmedelsgrupp 27. Exempel på färdigrätter med grönsaker och eventuellt en proteindel eller en kolhydratdel: färdigrätter med grönsaker och eventuellt en proteindel eller en kolhydratdel eller färdigrätter med bara grönsaker. För fler exempel se Livsmedelsgrupp 27: Färdigrätter med grönsaker och eventuellt en proteindel *eller* en kolhydratdel
- Livsmedelsgrupp 28. Piroger, pizzor, vårrullar, pajer med mera. För exempel se Livsmedelsgrupp 28: Piroger, pizzor, vårrullar, pajer med mera
- Livsmedelsgrupp 29. Smörgåsar, baguetter, wraps med mera. För exempel se Livsmedelsgrupp 29: Smörgåsar, baguetter, wraps med mera
- Livsmedelsgrupp 30. Soppor: soppor med grönsaker och eventuellt kött och/eller fisk. För exempel se Livsmedelsgrupp 30: Soppor

Kontrollen kan läggas upp på olika sätt. Nedan under rubriken "Frågor som kan vara till hjälp" finner du ett förslag på ett möjligt tillvägagångssätt. Anpassa det efter de förhållanden som du ställs inför. Kontrollen kanske i vissa fall kan göras helt på distans, i andra fall delvis på distans och delvis på plats och i vissa fall enbart på plats. Det är kontrollmyndigheten som avgör hur kontrollen utförs mest effektivt.

Frågor som kan vara till hjälp

Kontrollen kan läggas upp på olika sätt men här är ett förslag på möjligt tillvägagångssätt som kan vara till hjälp.

1. Välj ut antal produkter, enligt tabellen ovan under rubriken "Riktlinje för uttag av produkter", som du anser tillhör någon av de aktuella livsmedelsgrupperna.
2. För att underlätta kontrollen, ta gärna kontakt i förväg med företaget och be dem skicka följande för

respektive produkt av de som valts ut:

- Bild på hela produktens märkning, särskilt ingrediensförteckning och näringsdeklaration.
- Uppgift om vilken livsmedelsgrupp (24-30) som företaget placerat produkten i.
- Dokumentation som visar hur samtliga kriterier i beskrivningen av produktens livsmedelsgrupp i vänsterkolumnen i bilaga 2 till LIVSFS 2005:9 är uppfyllda.
 - Det kan till exempel gälla villkoren för andelen kött, spannmål, grönsaker och fullkorn med mera beroende på livsmedelsgrupp. Finns det villkor för tillsatta sockerarter i högerkolumnen är detta också något som företaget behöver visa dokumentation för då detta inte kan granskas via näringsdeklarationen.

För information om livsmedelsgrupperna, se Livsmedelsgrupp 24 a-c: Kött och produkter som innehåller kött, Grupp 25: Vegetabiliska produkter och Grupp 26-30: Färdigrätter

För information om bland annat fullkorn och beräkning av andelen fullkorn, definition av spannmål och omräkning av torkade, koncentrerade grönsaker, baljväxter, frukt och bär till motsvarande färskt livsmedel samt tillsatta sockerarter, se Nyckelhålet – ord och definitioner

3. Kontrollera utifrån uppgifter på produktens märkning om kraven i 4 § i LIVSFS 2005:9 är uppfyllda. För ytterligare information, se 2-4 § § - Villkor för Nyckelhålet
4. Kontrollera produktens näringsdeklaration vad gäller halt fett/mättat fett, sockerarter och salt och jämför med villkoren för den aktuella livsmedelsgruppen i bilaga 2 till LIVSFS 2005:9.
5. Granska om produkten utifrån företagets dokumentation i fråga 2 uppfyller samtliga kriterier i beskrivningen av produktens livsmedelsgrupp i vänsterkolumnen i bilaga 2 till LIVSFS 2005:9.
6. Vid behov, ställ kompletterande frågor till företaget, eventuellt på plats, om det saknas information som visar hur produkten uppfyller något av villkoren för den aktuella livsmedelsgruppen.
7. Visar ovanstående granskning i punkterna 3-6 att produkten uppfyller samtliga villkor i 4 § samt bilaga 2 till LIVSFS 2005:9 för den aktuella livsmedelsgruppen?
Om något av villkoren inte är uppfyllt så uppfyller produkten inte kraven för att få Nyckelhålmärkas och det är en avvikelse från LIVSFS 2005:9.

För information om livsmedelsgrupperna, se:

Livsmedelsgrupp 24 a-c: Kött och produkter som innehåller kött

Grupp 25: Vegetabiliska produkter

Grupp 26-30: Färdigrätter

För information om bland annat fullkorn och beräkning av andelen fullkorn, definition av spannmål och omräkning av torkade, koncentrerade grönsaker, baljväxter, frukt och bär till motsvarande färskt livsmedel samt tillsatta sockerarter, se:

Nyckelhålet – ord och definitioner

Hur gör jag om en avvikelse konstateras?

Om livsmedel märks i strid med LIVSFS 2005:9 får kontrollmyndigheten meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att bestämmelserna ska efterlevas. Det framgår av 22 § livsmedelslagen (2006:804).

En möjlig åtgärd är att förelägga verksamheten att åtgärda bristerna så att kriterierna för Nyckelhålet uppfylls alternativt att verksamheten tar bort symbolen med Nyckelhålet från förpackningen.

Senast uppdaterad 3 januari 2023 Ansvarig grupp SV_FMS